ARGALA
Autobiografia Política

Autobiografia política de José Miguel Beñaran Ordeñana («Argala») que inclou un relat dels avatars d'ETA als anys seixanta i primers setanta i la seva decisiva aportació teòrica sobre la integració en una sola de les lluites per la independència d'Euskal Herria i per la revolució socialista.

Argala

Autobiografia política

ePub r1.0
Titivillus 23.08.2019

Títol original: *Autobiografía política*
Argala, 1977
Traducció: Arxiu virtual dels marxistes, 2015

Editor digital: Titivillus
ePub base r2.1

Presentació

Autobiografia política de José Miguel Beñaran Ordeñana («Argala») *inclou un relat dels avatars d'ETA als anys seixanta i primers setanta i la seva decisiva aportació teòrica sobre la integració en una sola de les lluites per la independència d'Euskal Herria i per la revolució socialista.*

Va aparèixer per primera vegada al 1977 imprès en francès com a pròleg de l'obra de Jokin Apalategi titulada «Nationalisme et question nationale au Pays Basque 1830-1976. PNV, ETA, ENBATA»*, editada per ELKAR a Bayona. L'1 de desembre de 1978 Jokin Apalegi firma a Biarritz el seu propi pròleg a la traducció castellana de la seva obra explicant que hi ha afegit dos capítols i que ha canviat el nom. Aquesta traducció castellana apareix impresa al 1979 amb el títol* «Los vascos de la nación al Estado. PNV, ETA, ENBATA». *Editada també per ELKAR, a la portada s'hi anuncia* «Prólogo José Miguel Beñaran Ordeñana».

Aquest pròleg és el text que transcrivim aquí.

Argala va morir sent membre de la direcció d'ETA. Ho va fer el 21 de desembre de 1978 a Anglet, prop de Bayona, en l'explosió d'una bomba col·locada al seu cotxe per mercenaris contractats i pagats per la Presidència del Govern d'Espanya (Servei Central de Documentació, SECED, creat per l'almirall Carrero Blanco). Mercenaris dirigits per Jean Pierre Cherid, peça clau a les diverses organitzacions que el Govern d'Espanya ha utilitzat en la seva «guerra bruta» contra Euskal Herria, des del Batallón Vasco Español (BVE) als Grupos Antiterroristas de Liberación (GAL). Argala era objectiu prioritari marcat als mercenaris pels seus caps espanyols pel seu paper dirigent a ETA i en venjança per haver estat qui va accionar la càrrega explosiva que el 20 de desembre

de 1973 va fer volar pels aires a l'almirall Carrero Blanco, aleshores President del Govern d'Espanya.

Argala, seguint la millor tradició marxista, fou un teòric clau per a ETA i per a tot el Moviment d'Alliberament Nacional Basc precisament perquè fou un militant i dirigent clau en la pràctica revolucionària. En un missatge gravat dos dies abans de la seva mort per les Gestores Pro Amnistia de la seva Arrigorriaga natal, Argala deia:

«Es crida ETA HERRIA ZUREKIN *(*ETA, el poble —*està*— amb tu*) i jo no crec que aquest crit sigui negatiu en la mesura en que amb això no es tracti de que ETA solucioni els problemes de tots. Que evidentment no pot solucionar-los. Aquest crit és positiu en quant serveix perquè els militants d'ETA vegin que gran part del poble està amb ella i comparteix els seus objectius, que no estan sols. Però ni ETA ni Herri Batasuna ni KAS ni cap organització per gran que sigui pot resoldre els problemes de la classe treballadora basca. Sols el poble treballador basc pot solucionar els seus problemes. Per això jo crec que hem d'organitzar-nos… Sols un poble organitzat pot aconseguir els objectius als que aspira».*

RED VASCA ROJA

Pròleg al llibre de Jokin Apalategi

Nationalisme et question nationale au Pays Basque, 1830-1976

Quan se m'ha convidat a presentar aquest llibre, consistent en un anàlisi teòric sobre el nacionalisme basc, la seva concepció a través de la història per les diferents classes socials existents a Euskadi, la seva relació amb l'internacionalisme en la consciència de la classe obrera, m'ha semblat el més indicat no fer una presentació crítica —cada lector sens dubte farà la seva—, sinó un breu relat de la meva experiència política personal; de la meva presa de contacte amb la problemàtica nacional basca i amb la més específica de la classe del nostre país, el desenvolupament d'aquesta consciència inicial a través de la meva activitat política com a militant d'ETA a Euskadi peninsular i posteriorment com a refugiat basc a Euskadi continental.

Tractant d'evitar que l'objectiu d'aquest relat pugui ser mal interpretat, he d'aclarir que, evidentment, no consisteix en donar a conèixer la meva biografia, sinó tractar d'aportar al lector un element de judici vivencial —ni més vàlid, ni menys que el de qualsevol altre basc— en un intent d'enriquir amb dades de l'experiència el treball teòric realitzat per Jokin Apalategi.

Tampoc pretenc de cap manera que la meva experiència personal sigui susceptible d'extensió a altres persones, per molt que la seva evolució s'hagi pogut produir en les mateixes lleres organitzatives. D'altra banda, considero que l'experiència sols és racionalitzable quan ja s'ha situat a certa distància en el passat —i inclús en aquest cas la seva explicació pot ser diferent segons el moment de la vida des del que se l'observa— amb el que la seva

recuperació per a l'anàlisi adolorirà de la incapacitat per a recollir determinades circumstàncies i elements causals que es perderen en l'oblit sense prendre'n consciència.

Vaig néixer a Arrigorriaga al 1949. Arrigorriaga —quan jo hi residia— era una localitat amb una població que calculo en 8.000 habitants, dels que una bona part són immigrants de diferents regions i pobles de l'Estat espanyol. Propera a la zona euskaldun de la vall d'Arratia, girava no obstant exclusivament en l'òrbita de la industriosa i comercial vila de Bilbao i els seus voltants, fortament integrada d'emigrants, per aquesta i altres raons històriques, de parla quasi totalment castellana. Degut a això, Arrigorriaga, fonamentalment, també era de llengua castellana. L'euskara era, fins fa uns dotze anys, un idioma en vies de desaparició; conegut quasi exclusivament pel reduïdíssim sector dels baserritarras, probablement l'utilitzaven en les seves llars, però, almenys els joves, s'avergonyien de parlar-lo fora d'elles. El coneixement de l'euskara era, doncs, més una causa de complex d'inferioritat que una raó per a l'afirmació nacional com a poble diferenciat.

El meu pare, nascut a la mateixa localitat, era d'origen obrer; treballador des de la infància i durant els meus primers sis anys de vida treballador i coprpopietari, juntament amb els seus germans, d'un petit negoci de fusteria que utilitzava un sol assalariat, qui, freqüentment, fora d'hores de treball convivia amb ells en règim familiar. El meu pare, fill d'euskalduns, desconeixia per complet l'euskara. La meva mare, d'origen baserritarra, es va veure obligada, també des de nena, a acudir a les grans viles a oferir els seus serveis com a «*femme de menage*», treball que realitzà fins al seu matrimoni. Basco-parlant, no sé si per necessitats de convivència amb el meu pare i la seva família —tots habitaven en un sol habitatge— o per un complex d'inferioritat molt estès per aquell temps entre els basco-parlants —probablement per ambdues raons—, a casa utilitzava sols el castellà, pel què fins a dates recents he desconegut l'euskara.

Sent encara un nen, fortuïtament —mitjançant la loteria— el meu pare va aconseguir certa quantitat de diner, suficient com per a iniciar pel seu compte la construcció d'habitatges, convertint-se d'aquesta manera en petit industrial de la construcció, nivell social en el que hauria de mantenir-se fins el dia de la seva mort.

Un factor fonamental durant molt de temps en la meva educació seria l'ensenyament rebut a l'escola. Estudiava amb admiració les proeses dels conqueridors espanyols i les anomenades creuades, considerant la pèrdua de l'imperi espanyol com el lamentable resultat d'un cúmul d'injustícies històriques realitzades per altres nacions com Anglaterra o França. José Antonio Primo de Rivera —fundador de la Falange— era considerat per mi com un heroi nacional, i els rojos, com es denominava als llibres d'història a tots els enemics del franquisme, una banda d'ateus, violadors i assassins.

La qüestió nacional basca mai vaig arribar a plantejar-me-la en la infància d'una manera positiva, si bé la coneixia pel meu pare i les seves audicions nocturnes d'una emissora de ràdio prohibida les emissions de la qual quedaven semiofegades en un mar de sorolls i xiulets que les convertien quasi en inintel·ligibles.

La meva mare era patriota basca, simpatitzant del PNV, i jo patriota espanyol i partidari de Franco per la pau que, després dels anys de «revoltes i cremes de convents», ens havia donat a «tots els espanyols». Degut a això els enfrontaments a casa es produïen amb relativa facilitat i, si mai vaig arribar a ser castigat a causa d'ells, fou simplement gràcies a que el meu pare comprenia que discutia amb un nen al que millor que reprendre era deixar créixer i madurar.

També la meva família paterna i les seves relacions —que constituïa el meu medi ambient— eren quasi en la seva totalitat nacionalistes bascos. Amb freqüència podria sentir aquest estrany ambient de converses en la intimitat de les llars, en les que se citaven els noms de Sabino Arana, fundador del PNV, i José Anonio Aguirre, aleshores president del Govern Basc a l'exili. Però tot això, que sense adonar-me'n anava impregnant en el meu subconscient, era incapaç de combatre l'ensenyament escolar, i inclús, de plantejar-me problemes als que de totes maneres encara era poc sensible per la meva curta edat.

En canvi, del què en guardo una viva sensació és de la impossibilitat per a relacionar-me amb la meva àvia materna. Ella amb prou feines parlava castellà i jo no coneixia l'euskara, per la qual cosa les nostres converses mai superaven un breu intercanvi de paraules soltes. Hauria de morir sense que arribéssim a tenir una autèntica conversació. També recordo que quan anàvem a visitar-la,

la meva mare parlava en euskara amb la seva família sense que jo arribés a comprendre res. Tot allò em feia sentir disminuït en l'ambient d'aquelles esporàdiques visites, que més tard comprendria que era el d'una gran part del meu poble, la més autèntica.

D'altra banda, el meu pare, tot i el seu nacionalisme sabinià, era un fervent admirador de la organització social de la URSS i del comunisme en general, tot i que potser entès d'una manera un tant particular. Això feu que els termes socialisme i comunisme, un cop alliberat del llast educatiu rebut a l'escola, em resultessin una opció social més positiva que altres, a diferència de l'herència anticomunista que masses bascos de totes les capes socials han rebut del nacionalisme tradicional. La dificultat per a apropar-me a ells se situava en el terreny ideològic, doncs era decididament religiós.

Els amics del meu pare eren obrers i els meus amics fills d'obrers, per la qual cosa aquest ha estat l'ambient social en que m'he desenvolupat; tot i que fins l'adolescència no hagi estat capacitat per a conèixer la divisió de la societat en classes socials. Tampoc serien aquestes relacions les que m'inclinessin a posicionar-me amb la classe obrera i optar pel model social marxista. Crec que la meva evolució en aquest sentit es va produir en dues etapes.

La primera, caracteritzada per tres elements: negació de l'individualisme petitburgès, condemna de l'explotació capitalista i corresponent afirmació obrerista i visió idealista d'inspiració religiosa de la societat.

Recordo com una vivència continuada les preocupacions econòmiques del meu pare en el desenvolupament de la seva empresa. Per a començar la construcció d'un edifici, depenia sempre de la venda dels locals del construït anteriorment i dels crèdits bancaris. El recordo moltes vegades sol al seu despatx, preocupat fins a l'angoixa, el contagi de la qual jo no podia evitar.

Aviat vaig comprendre que aquella competència, aquella llei de la selva que regeix les relacions socials entre empresaris, no podia aportar un mínim de felicitat social —entenent la felicitat com jo l'entenc, lògicament—; que era millor col·lectivitzar la propietat perquè els beneficis i les preocupacions fossin de tots.

Era tant forta en mi aquesta vivència que no recordo haver desitjat mai continuar els negocis del meu pare tot i els beneficis

que indubtablement reportaven. Potser també jo era d'ànim dèbil, ja que altres en situació semblant ho han fet.

Des de que tinc ús de la raó —és un dir— he tingut ocasió de contemplar l'explotació de la classe obrera, tot i que sense comprendre-la com a tal durant molt de temps. He vist treballadors —veïns meus— que rere una jornada laboral normal es veien obligats a «fer hores» a la construcció del meu pare o en altres, i tot això únicament per a arribar a sobreviure junt a les seves famílies. Cap als disset anys vaig ingressar a una organització catòlica, denominada *Legión de María*, un dels objectius de la qual era bussejar en la misèria social per a consolar als qui es veien obligats a patir-la. A través de la meva participació en ella, vaig conèixer el què creia que no existia al nostre país, però encara desconeixia els motius del sofriment que veia; el què progressivament se'm va anar fent evident és que el consol no treu la gana ni les malalties. Únicament amb les lluites obreres que a la meitat de la dècada dels seixanta es produïren per la meva zona, i especialment amb la vaga de Bandas i la repressió desencadenada durant «l'estat d'excepció» consegüent, i la lectura de novel·les sobre el tema del sacerdoci obrer vaig arribar a la comprensió de la divisió social en classes amb interessos oposats.

Ja comprenia el problema, però no coneixia encara possibles solucions vàlides per a resoldre'ls. Se m'escapava el caràcter antagònic de l'enfrontament burgesia-proletariat, i en general tota la racionalització de la problemàtica social. La meva visió er apurament vivencial i sense interpretació idealista.

Havia d'estar amb el que sofria i ajudar-los, havia de fer quelcom per millorar les condicions de vida dels treballadors, però no arribava a comprendre l'existència d'un mode de producció capitalista que causava l'explotació de la classe obrera i la repressió contra ella. Recordo que, per exemple, per a sensibilitzar front a la guerra del Vietnam, posàvem a la porta de l'església parroquial fotografies de nens morts per les bombes. Però el que ni jo ni els meus companys d'aleshores compreníem amb totes les seves conseqüències, era que la guerra del Vietnam no era un mal en sí mateix, sinó produït per l'imperialisme americà en la seva lluita contra les justes aspiracions d'alliberament nacional i social del poble vietnamita; i que la única solució possible estava en la derrota

de les tropes nord-americanes en aquell territori.

Seria una mica més tard, en una segona etapa, quan hauria de sofrir una profunda transformació ideològica que em permetés col·locar en el seu lloc cada element del trencaclosques. Aficionat a l'estudi i necessitat de racionalitzar les meves experiències, de comprendre el per què de les coses, la meva concepció religiosa de la vida, de l'home i de les seves relacions socials entrà en crisi, degut a que no m'era suficient per a explicar cap dels problemes que se'm plantejaven. Vaig començar a estudiar la teoria marxista.

Aleshores ja se sentia parlar d'una nova organització política patriòtica i socialista que lluitava per la independència d'Euskadi, era ETA. Sorgien les Ikastolas i apareixien joves que cantaven en euskara. La qüestió basca brotava a la llum amb tota la seva problemàtica. El nostre poble, quasi aniquilat, ressorgia i el seu ressorgir es deixà sentir també a Arrigorriaga. Començaren les classes nocturnes d'euskara per a adults i els basco-parlants començaren a superar el seu complex per a mostrar-se orgullosos de parlar l'euskara.

Com a resultat d'ambdós factors —estudi del marxisme i ressorgir nacional basc—, vaig prendre consciència clara de l'existència d'Euskadi com a nació diferenciada, integrada per set regions separades per les branques dels Estats opressors, espanyol i francès; de la divisió de la societat en classes enfrontades per interessos irreconciliables; de que Euskadi mateixa no era una excepció en aquest sentit, vaig comprendre el què fou «*l'evangelització d'Amèrica*» pels espanyols i el què foren «*les creuades*», el què foren «*els rojos*» i el «*gloriós alçament nacional*»; que no es tracta de que els rics ajudin als pobres, ni únicament de que s'augmentin els salaris de la classe obrera, sinó de socialitzar els mitjans de producció; que per aconseguir la solidaritat social es precisa una profunda revolució cultural, i que per a això, no n'hi ha prou amb la bona voluntat, sinó que es precisa una transformació del mode de producció capitalista actualment dominant per un altre de socialista; que per a això és precís que la classe obrera obtingui el poder polític; que un aparell d'Estat no és neutral i que això obliga a la classe obrera a destruir l'Estat burgès per crear-ne un altre de propi, que la burgesia recorre a les armes quan veu en perill els seus privilegis, el què indueix a pensar que si la classe obrera no

es planteja el problema en termes semblants, tindrem ocasió de presenciar moltes matances i poques revolucions.

Iniciat aquest procés de comprensió, que espero que mai arribi a considerar suficientment madur, se'm plantejà l'entrada a ETA, i vaig acceptar.

Tot i la dificultat de les relacions orgàniques deguda a exigències de la clandestinitat en que s'havia de desenvolupar la nostra activitat política, la meva pertinença a ETA em va permetre profunditzar més en el coneixement de la qüestió nacional i la seva relació amb la lluita de classes. Però fou fonamentalment l'escissió produïda entorn a la realització de la VI Assemblea —declarada il·legal— la que, obligant-me a revisar tots els meus plantejaments abans de posicionar-me, em permeté donar-los coherència i confirmar-me en la seva justesa.

La tesis defensada pel grup denominat VI Assemblea consistia en que l'opressió nacional soferta pel Poble Basc era una conseqüència històrica més del desenvolupament social que tenia com a motor la lluita de classes. En el procés de consolidació del mode de producció capitalista, les burgesies dels Estats espanyol i francès, buscant el domini de mercats lo més amplis possible, havien separat Euskadi en dos trossos i, tractant d'homogeneïtzar els seus respectius mercats, tan a nivell jurídic com lingüístic, havien destruït la peculiar organització jurídica basca i intentat aniquilar la llengua, imposant per contra les cultures castellana i francesa, que d'aquesta manera es convertiran no sols en dominants, sinó en les úniques permeses. Superat el mode de producció capitalista, i no tenint els treballadors espanyols i francesos —nova classe hegemònica— cap interès en mantenir la opressió del Poble Basc, aquesta automàticament tendirà a desaparèixer. Per tant, l'objectiu principal el constituïa el triomf de la revolució socialista a nivell dels Estats espanyol i francès. Per a aconseguir-lo com més aviat millor, era necessari unificar als treballadors a nivell d'Estat ja que és a aquest nivell al que es desenvolupa la lluita de classes d'una manera diferenciada.

ETA sempre havia defensat la independència d'Euskadi i, segons la VI Assamblea, aquesta reivindicació dividia als treballadors bascos, per tant, era precís abandonar-la i posicionar-se per l'autodeterminació nacional sense adoptar cap opció concreta al seu

respecte. La opció independentista, no sols era contrarevolucionària en tant que sembrava la divisió en el sí de la classe obrera i frenava el procés revolucionari, sinó que a més era petit-burgesa en tant que representava a l'intent de la petita burgesia basca de convertir-se en classe hegemònica del nou basc a crear; intent d'altra banda banal, vist el punt al que havia arribat el procés de desenvolupament històric. La opció independentista era, doncs, a més, reaccionària. Curiosament —per lo repetitiu— i coincidint amb aquesta tesi, es plantejava la lluita armada com un mètode elitista i d'ambicions messiàniques que, intentant substituir al necessari protagonisme de les masses obreres, no representava sinó l'expressió d'una petita-burgesia que es tornava desesperadament contra el seu inexorable marginament històric. Seguint aquest esquema —i encara que mai fos dit—, ETA no representava sinó la versió antifranquista, i per a això radical, de la política petit-burgesa del PNV; i en definitiva, una organització cridada a ser assimilada per dit partit un cop assolis la democràcia política, si això arribava a produir-se.

Estant d'acord amb el seu anàlisi sobre l'origen de la opressió del Poble Basc, rebutjava per complet les conseqüències que de dit anàlisi extreien. El seu esquema, còpia exacta de l'aplicat per Lenin a la URSS, el trobava erroni a Euskadi. Els pobles, i dins d'ells cada sector, no opten en un moment, sinó contínuament en un procés al llarg del qual poden canviar les seves opcions si així ho aconsellés la realitat circumdant. No era l'Estat dictatorial franquista amb el seu aferrissat centralisme i imperialisme espanyol la única causa de l'existència de la opció independentista, sinó també la incomprensió històricament demostrada pels partits obrers espanyols davant la qüestió basca. La opció independentista era l'expressió política de l'afirmació nacional dels sectors populars amb consciència nacional que s'anaven ampliant dia a dia. El Poble Basc ha tingut la ocasió de comprovar al llarg de la història que una revolució socialista a nivell d'estat no és la solució automàtica de la seva pressió nacional; que els partits obrers espanyols estan massa impregnats del nacionalisme burgès espanyol. D'altra banda, aconseguir la independència exigia la derrota de l'Estat espanyol almenys a Euskadi, és a dir, una veritable revolució política que sols podia ser duta a terme per les capes populars amb la direcció de la classe obrera, única capaç d'assumir avui a Euskadi amb totes les seves

conseqüències, la direcció d'un procés de tal envergadura.

Precisament, aquest assumir la qüestió basca per la classe obrera és el que ha possibilitat el ressorgiment nacional d'Euskadi.

Les meves posteriors relacions, com a representant d'ETA, amb representants de diversos partits obrers revolucionaris espanyols, no serviren sinó per confirmar aquesta visió. Dits partits no entenien la qüestió basca sinó com un problema, un problema molest que convé fer desaparèixer. Sempre em va semblar veure que la unitat «d'Espanya» era per a ells tant sagrada com per a la burgesia espanyola. Mai arribaven a entendre que el caràcter nacional que adoptava la lluita de classes a Euskadi fos un factor revolucionari; pel contrari, no era per a ells sinó una nota discordant en el procés revolucionari espanyol que aspiraven a orquestrar.

Respecte a les relacions entre Euskadi continental i Euskadi peninsular, l'exili em va oferir la ocasió de conèixer directament la problemàtica existent. Fins aleshores, la meva opció davant d'aquest tema obeïa més a raons històriques i ideològiques que a un coneixement real de la Euskadi continental actual. No obstant, l'experiència no feu sinó confirmar les meves hipòtesis i dotar-les d'una base més científica. Euskadi continental és una zona de quasi nul·la industrialització; les bases de la seva economia són les activitats del sector primari i les turístiques. Amb una població que no sobrepassa el quart de milió d'habitants i marginada completament dels centres econòmics francesos, sofreix una aguda emigració de mà d'obra jove. Tot i que l'euskara és àmpliament conegut en les zones rurals, i inclús una mica a la costa, la seva participació juntament amb França en dues guerres d'alliberament nacional contra les potències centrals i la inexistència d'una classe social capaç de marcar una dinàmica nacional pròpia, ha tingut com a conseqüència, que fins fa encara pocs anys la consciència nacional fos propietat exclusiva de determinats sectors intel·lectuals. Però la ona expansiva de la lluita d'Euskadi peninsular, juntament amb la tasca de dits sectors intel·lectuals, ha produït una presa de consciència cada cop més gran. L'Estat francès va saber veure el perill que representaven ambdós factors i declarà il·legals tan a ETA com a Enbata. Com succeeix amb freqüència en tals casos, la mesura no serviria sinó per a enfortir el ressorgiment nacional i noves organitzacions haurien de brotar i estendre's, encara que

lentament. D'altra banda, és evident que la única solució econòmica viable per a Euskadi continental és la seva integració amb la zona peninsular on pot trobar els capitals i la tecnologia que necessita per a deixar de constituir una reserva turística i productora de mà d'obra destinada a la emigració. Tot i les diferències culturals creades entre ambdues zones d'Euskadi per dos segles de separació forçada, la comunitat lingüística possibilita dita integració. Pot, doncs, comprovar que, tot i lo incipient del grau de desenvolupament de la consciència nacional a Euskadi continental, la unitat d'ambdues parts del nostre poble no sols estava justificada per raons històriques, sinó també econòmiques i que per totes elles era possible. Per tant, ambdues zones del país no haurien de caminar separades en dos estratègies corresponents als estats en que es trobaven incloses, sinó que era precís desenvolupar una sola estratègia nacional i unitària, tot i que coordinant tàctiques i etapes diferents en correspondència amb la realitat de cada zona.

Pel què fa a la lluita armada, la meva interpretació sobre ella tampoc es corresponia amb la realitzada per la VI Assemblea. El fet de que fos practicada de manera minoritària no significa de cap manera que expressés els interessos de la petita-burgesia basca. Constituïa únicament l'expressió més radical del descontentament de les capes populars basques i en especial de la classe obrera. La identificació d'aquesta classe amb els qui la practicaven començà a fer-se patent de manera evident amb la ocasió del judici de Burgos al desembre de l'any 70. A partir d'aleshores, no faria sinó créixer. La lluita armada era resultat de la convergència de la opressió nacional i l'explotació de classe que els treballadors bascos —entès el terme en el sentit més ampli— sofrien sota la dictadura franquista, i no podia sinó desenvolupar-se mentre aquesta es mantingués. La major o menor acceleració del seu procés de desenvolupament obeïa a les condicions de vida i formació ideològica històrica respecte a ella del poble Basc.

La lluita armada tampoc frenava les tasques d'organització de masses a altres nivells; pel contrari, al constituir-se en el pitjor enemic del règim espanyol, convertia la resta de formes de lluita en enemics secundaris i més fàcils d'admetre pel franquisme. Cert que provocava ones de repressió sobre els sectors que tractaven d'organitzar a les masses treballadores patriòtiques, impedint la

seva organització; però això no era degut a la lluita armada en sí, sinó a la unitat orgànica que a ETA es produïa entre dits sectors i els encarregats de la pràctica armada.

La VI Assemblea es declarava internacionalista i titllava a ETA de nacionalista petit-burgesa. Però, què és l'internacionalisme obrer? Ser internacionalista exigeix als treballadors d'una nació dividia i oprimida renegar dels seus drets nacionals i així confraternitzar amb els de la nació dominant? En la meva opinió, no. Internacionalisme obrer significa la solidaritat de classe, expressada en el recolzament mutu, entre els treballadors de les diferents nacions, però respectant-se en la seva peculiar forma de ser nacional. Si les relacions entre les forces obreres espanyoles i les patriòtiques basques no han estat millors no es deu a les justes exigències d'aquestes últimes, sinó a la incomprensió i actuació oportunista mostrada per aquelles davant la qüestió nacional basca.

L'internacionalisme obrer exigeix que els treballadors de la nació políticament més avançada frenin el seu ritme per anar de la mà dels de les més endarrerides? Si fos així, la humanitat encara estaria estancada. Si determinades revolucions socialistes i innombrables lluites d'alliberament nacional, d'indubtable signe progressista, han pogut assolir l'èxit es deu de manera molt important a l'existència de països que no entengueren d'aquella manera l'internacionalisme obrer. I inclús més, l'experiència demostra que cada país que triomfa sobre el capitalisme assenta les premisses per a l'extensió de la revolució socialista mundial perquè no hi ha consell més eficaç que l'exemple. La millor forma de cultivar l'internacionalisme és avançar el procés revolucionari social, allà on hi hagi condicions per a fer-ho.

El sector patriòtic de la classe obrera basca que no existia de manera conscient fa quaranta anys —el que va permetre que la direcció de la lluita nacional fos exercida de manera important per al petita-burgesia— ja existia a la dècada dels seixanta. L'evolució d'ETA amb els seus salts bruscos i separacions en una i altre direcció, no expressava sinó la recerca de l'afirmació ideològica i política de dita classe en el sí d'una realitat ocupada per sectors amb interessos aliens a ella.

La separació de la VI Assemblea seria decisiva en aquest sentit. A partir d'aquesta, ja no es tractaria de saber on s'estava sinó com

s'hi havia d'estar. El que ETA —entesa més com a fenomen polític que com a organització— no hagi estat capaç fins a dates recents, de començar a organitzar als treballadors patriotes bascos de forma coherent no es deu a al seu, per alguns pretès, caràcter petit-burgès, sinó a la inexperiència política, lògica en un sector social que a Euskadi acabava de prendre consciència de la seva identitat i encara ho tenia tot per aprendre.

Precisament la presa de consciència d'aquest sector social, constituït pels treballadors bascos amb consciència nacional, és el que permetia pensar en Euskadi com un marc autònom per a la revolució socialista que forçosament hauria d'anar unida a la lluita d'alliberament nacional; amb totes les dependències respecte a la resta dels Estats espanyol, francès i mundial, que lògicament existeixen.

La realitat posterior no ha fet res més que confirmar aquesta hipòtesi. Les lluites obreres sorgides a Euskadi sempre han tingut el seu límit de generalització en el marc geogràfic de la nació basca; igualment la lluita política ha tingut a Euskadi un caràcter diferenciat a la resta dels estats veïns. Això ha obligat als partits d'extensió estatal espanyola, a considerar la conveniència de descentralitzar les seves estructures, creant òrgans de direcció i sigles a nivell d'Euskadi peninsular. Els partits obrers espanyols han deixat de ser l'enemic principal de l'estat perquè aquest paper sigui ocupat per les forces patriòtiques obreres basques i en especial ETA. Aquestes mateixes forces han servit d'element revulsiu i radicalitzador del procés revolucionari de tot l'Estat espanyol, confirmant la justesa de la visió que ETA ha tingut de l'internacionalisme obrer.

Tot i la dissimilitud entre Euskadi continental i peninsular, produïda per les diferents estructures socioeconòmiques i de formes de patir l'opressió nacional, el procés d'aproximació entre ambdues zones ja és evident —relacions culturals, relacions econòmiques intercooperatives, partit polític estès a ambdues zones i la seva interrelació cada dia major, contrarestant la tesi dels qui les pretenien inserir, respectivament, en els processos francès i espanyol i independents entre sí. Pel contrari, degut a la interrelació abans citada, són els mateixos aparells d'Estat espanyol i francès qui han començat a unificar la seva lluita contra el poble Basc.

Un cop iniciat el procés de descomposició del franquisme, ETA, lluny d'engrandir les files de les organitzacions petit-burgeses, ha provocat la creació de partits obrers; que a més estant demostrant ser capaços d'impulsar als sectors que representen a una pràctica revolucionaria davant la política reformista dels qui sempre s'han autoproclamat autèntics comunistes revolucionaris.

Avui, davant la doble solució —petit-burgesa basca o socialista espanyola— que se li presentava al Poble Basc en el primer terç de segle, un sector de la classe treballadora està en condicions d'oferir una tercera via: la revolució socialista basca.

Tampoc hem d'enganyar-nos: el triomf d'aquesta opció és difícil. I els seus principals obstacles —sent importants— no seran sols els partits burgesos —ells sols poden allargar la lluita— ni l'existència d'un elevat número de treballadors sense consciència nacional; el ressorgir i estendre's de la consciència nacional basca, així com la seva assimilació pels immigrants, és un procés llarg, però avui ja lo suficientment profund com per a considerar-lo difícilment reversible.

Avui el major obstacle potser consisteix en l'alt nivell de consum existent a Euskadi peninsular —motor del procés revolucionari basc —, que pot fer-nos oblidar que l'objectiu dels treballadors bascos no és consumir allò necessari i allò superflu fins al nivell del ridícul —i a la vegada dramàtic—, sinó transformar les nostres relacions socials de producció, fent-les fraternals i solidaries, i les nostres relacions amb els mitjans de producció apropiant-los i col·locant-los al nostre servei; decidir què volem produir i com volem distribuir-lo; poder pensar i relacionar-nos en la nostra llengua i crear la nostra pròpia cultura; en suma, ser homes lliures en un país lliure. Això constitueix una revolució social i, per dur-la a terme, és precís que el poder polític sigui nostre, sense substituismes de cap classe; és precís que li arrabassem a les burgesies espanyola i francesa que avui el posseeixen; és precisa una revolució política.

Per suposat que les forces polítiques de la burgesia s'hi oposaran. Però el més trist seria que també ho fessin les forces polítiques representatives de la classe obrera espanyola. Nosaltres renunciem a intentar determinar com ha de configurar-se el procés revolucionari espanyol i molts estaríem disposats a ajudar-los en la seva tasca.

Però a canvi exigim que als treballadors bascos se'ns respecti el dret a decidir ja des d'avui com volem construir el futur, el nostre futur.

La opció que avui ofereix el sector patriòtic de la classe obrera basca no és sols una opció per a Euskadi, sinó indirectament també pels treballadors espanyols i francesos en tant que la revolució socialista basca no pot sinó potenciar les dels seus respectius països. Ella constitueix la millor aportació que la classe obrera basca pot fer als treballadors de tot el món.

Si els partits obrers espanyols no ho comprenguessin així i cerquessin frenar el procés polític basc en un intent d'integrar-lo en el dels seus respectius estats, estarien fent un trist favor als treballadors bascos i a la classe obrera en general. La incomprensió que fins el present han demostrat a les peculiaritats de la lluita a Euskadi és conseqüència directa de la seva incomprensió de l'existència mateixa del Poble Basc. Aquesta precisament constitueix el motiu de que el sector objectiva i subjectivament més revolucionari d'aquest hagi optat per la independència i de que tot ell tingui avui una dinàmica en aquest sentit.

Entre el Poble Espanyol també hi hem trobat autèntics revolucionaris que han sabut reconèixer l'existència i els drets del nostre poble; però desgraciadament molt pocs. Si els partits obrers espanyols haguessin estat com ells, potser avui els qui defensem la independència d'Euskadi haguéssim optat per una altra solució més unitària. De totes formes, els pobles caminen cap a la seva integració econòmica i política i els treballadors hem de potenciar la solidaritat i la unitat internacionals sempre que no ens obligui a sacrificar la nostra personalitat nacional. D'aquí que, davant la tasca d'evitar enfrontaments i esborrar suspicàcies entre els treballadors bascos i els espanyols i francesos i iniciar un procés d'apropament i ajuda mútua, han de ser aquests últims els qui deixin de pensar en termes d'imperi i comprenguin d'una vegada que els treballadors bascos no som espanyols ni francesos, sinó única i exclusivament bascos, i que el que ens uneix amb ells no és la pertinença a una mateixa nació sinó a una mateixa classe.

JOSÉ MIGUEL BEÑARÁN ORDEÑANA, més conegut pel seu àlies ARGALA (*prim* en basc), (Arrigorriaga, Biscaia, 7 de març de 1949 - Anglet, 21 de desembre de 1978), fou un membre de l'organització Euskadi Ta Askatasuna (ETA) i un dels ideòlegs marxista-leninistes més importants de l'organització durant el franquisme i la transició espanyola. Va morir assassinat el 21 de desembre de 1978 per una bomba col·locada sota el seu cotxe a Anglet (Lapurdi) en resposta a l'assassinat de Carrero Blanco i que va ser reivindicat per l'organització terrorista d'extrema dreta organitzada i finançada pels serveis secrets espanyols Batallón Vasco Español. Va estar implicat, junt a altres membres d'ETA, en l'anomenada «Operació Ogre», en la qual es va assassinar l'almirall Luis Carrero Blanco —que acabava de ser nomenat per Franco President del Govern— a més de dos col·laboradors, el seu conductor i escorta.